

VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
118-0-Rev-07-000 980
Banja Luka, 17.6. 2009. godine

Vrhovni sud Republike Srpske, u vijeću sastavljenom od sudija, Darka Osmića kao predsjednika vijeća, Biljane Tomić i Stake Gojković, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja M. Ž. iz B. L., Ul. ... br. ..., protiv tužene RS - Okružni sud u B. L. i Osnovni sud u B. L., koju zastupa Pravobranilaštvo Republike Srpske - Sjedište zamjenika u D., radi naknade štete odlučujući o reviziji tužitelja protiv presude Okružnog suda u Doboju br. 013-0-GŽ-06-000 836 od 04.9.2007. godine, na sjednici održanoj 17.6.2009. godine, donio je

P R E S U D U

Revizija se odbija.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Osnovnog suda u Doboju P-406/05 od 27.10.2006. godine, odbijen je, kao neosnovan, tužbeni zahtjev tužitelja kojim je tražio da se obaveže tužena, da tužitelju na ime naknade materijalne štete nastale nestankom spisa br. P-I-375/86, P-1411/85 i revizije tužitelja od 26.4.1990. godine izjavljene protiv presude Višeg suda u Banjoj Luci Gž-2921/89 od 02.3.1990. godine, a koja je dostavljena tom sudu 26.6.1990. godine, putem dostavne knjige Osnovnog suda u Banjoj Luci, zbog nedostavljanja revizije Vrhovnom sudu BiH Sarajevo i nepribavljanja revizione odluke po iskazanoj reviziji tužitelja, te zbog uništenja spisa predmeta Gž-2921/89, isplati iznos od 240.000,00 KM i na ime izmakle koristi iznos od 360.000,00 KM ukupno 600.000,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom koja se u mjestu ispunjenja obaveze plaća na štedne uloge oročene bez utvrđene namjene preko godinu dana i to počev od dana podnošenja tužbe pa do konačne isplate uz primjenu odgovarajućih zateznih kamata za neblagovremene ili neisplaćene iznose, te da tužitelju naknadi troškove postupka.

Istom presudom obavezan je tužitelj da tuženoj, na ime naknade troškova postupka isplati iznos od 8.000,00 KM.

Presudom Okružnog suda u Doboju br. 013-0-Gž-06-000 836 od 04.9.2007. godine žalba tužitelja je djelimično uvažena i pobijana presuda preinačena u pogledu odluke o troškovima postupka, tako stoje tužitelj obavezan da tuženoj, umejsto iznosa od 8.000,00 KM, isplati iznos od 6.000,00 KM, dok je u preostalom dijelu žalba odbijena i pobijana prvosepena presuda potvrđena.

Blagovremenom revizijom tužitelj pobija drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se drugostepena presuda preinači tako da se u cjelini udovolji njegovom zahtjevu i obaveže tužena i na naknadu nematerijalne štete “čija je vrijednost nemjerljiva i neprocjenjiva” i da mu naknadi troškove postupka.

U odgovoru na reviziju tužena pobija njene navode i predlaže da se ista odbije kao neosnovana.

Revizija nije osnovana.

Tužitelj postavljenim zahtjevom traži naknadu obične štete nastale nestankom spisa br. P-I-375/86, P-1411/85 i revizije tužitelja od 26.4.1990. godine, te uništenjem spisa predmeta br. GŽ-2921/89.

Odlučujući o postavljenom zahtjevu nižestepeni sudovi su utvrdili da je tužitelj, sa svojom suprugom G. D. zaključio brak 30.4.1983. godine, koji je rezveden pravosnažnom presudom Opštinskog suda u Banjoj Luci P-1411/85 od 05.3.1986. godine nakon čega je tužitelj istom sudu podnio tužbu dana 18.3.1986. godine radi utvrđenja i podjele bračne tekovine, tražeći da se utvrdi da mu pripada dio od ½ na nedovršenoj porodičnoj kući u Ul. ... br. ... u B. L. Presudom Osnovnog suda u Banjoj Luci P-I-375/86 od 04.4.1989. godine tužitelj je odbijen sa tužbenim zahtjevom i obavezan da tuženoj naknadi troškove postupka, sa obrazloženjem da nedovršena stambena zgrada predstavlja posebnu imovinu njegove supruge koju je on uvećao svojim doprinosom za vrijeme trajanja braka, a da mu po tom osnovu pripada pravo na podnošenje obligaciono-pravnog zahtjeva. Protiv ove presude tužitelj je izjavio žalbu koja je odbijena presudom Višeg suda u Banjoj Luci GŽ-2921/89 od 02.3.1990. godine. Nakon toga tužitelj je podnio novu tužbu Osnovnom sudu u Banjoj Luci dana 9.7.1990. koja je zavedena pod br. P-1936/90, sa zahtjevom da se obaveže tužena (njegova bivša supruga) da mu na ime neosnovanog bogaćenja, po osnovu ulaganja u porodičnu kuću koja je njena posebna imovina, isplati iznos od 70.000,00 tadašnjih dinara. Ovaj predmet još nije završen. Tužitelj je protiv presude Višeg suda u Banjoj Luci GŽ-2921/89 od 02.3.1990. godine uložio reviziju dana 26.6.1990. godine. Nije sporno da predmet sa revizijom nije proslijeđen Vrhovnom sudu Bosne i Hercegovine, a da je revizija zajedno sa prvostepenim spisom dostavljena drugostepenom sudu u Banjoj Luci, te da je Okružni sud u Banjoj Luci uništio predmet GŽ-2921/89, nakon petogodišnjeg čuvanja u arhivi, jer u upisniku nije bio evidentiran prijem revizije.

Nalazeći da tužena, RS, koja odgovara za rad Osnovnog i Okružnog suda u Banjoj Luci, nije odgovorna za nastanak predmetne štete, jer da tužitelju u parnici vođenoj za podjelu zajednički stečene imovine nije dosuđen nikakav suvlasnički udio u istoj, a zahtjev ne može temeljiti na neizvjesnoj činjenici da će u tom postupku uspjeti sa revizijom, te da tužbenim zahtjevom nije tražio naknadu nematerijalne štete koju samo usput spominje označavajući je nenadoknadivom i neprocjenjivom, nižestepeni sudovi odbijaju zahtjeve tužitelja kao neosnovane, temeljeći odluku na odrebi člana 154., 155. i 172. Zakona o obligacionim odnosima (“Službeni list SFRJ”, br. 29/78, 39/85 i 57/89, te “Službeni glasnik Republike Srpske”, br. 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04 - u daljem tekstu ZOO).

Odluke nižestepennih sudova su pravilne i zakonite, a revizija tužitelja ih ničim bitnim ne dovodi u sumnju.

Članom 154. st. 1. ZOO je propisano „ko drugome uzrokuje štetu dužan je naknaditi je ako ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivice”. Krivica za prouzrokovanu štetu postoji kada je štetnik štetu prouzrokovao namjerno ili krajnjom nepažnjom (član 158. ZOO). Prema odredbi člana 154. stav 3. ZOO može se odgovarati za štetu, bez obzira na krivicu, ako je zakon tako propisao. Između ostalih slučajeva, kada se za štetu odgovara bez obzira na krivicu, odredbom člana 172. ZOO se propisuje, da pravno lice odgovara za štetu koju njegovi organi uzrokuju trećoj osobi u obavljanju ili u vezi s obavljanjem svojih funkcija. Šteta je, u smislu odredbe člana 155. ZOO, umanjeње nečije imovine (obična šteta) i sprečavanje njenog povećanja (izmakla korist), a može se ogledati i u nematerijalnoj šteti, nastaloj trpljenjem fizičkog ili psihičkog bola ili straha.

Kod naprijed opisanog činjeničnog stanja pravilnim se ukazuje zaključak nižestepennih sudova da tužitelj ničim nije dokazao, pa ni razumno i logično objasnio da je pretrpio materijalnu štetu u vidu obične štete i izgubljene koristi u iznosima koje potražuje. Suprotno njegovoj tvrdnji iz revizije on je na ime obične štete upravo tražio iznos „koji u stvari predstavlja vrijednost porodične stambene kuće koju je moja bivša supruga uknjižila na svoje ime” kako proizlazi iz njegovih navoda iznesenih tokom postupka, a naročito na ročištu održanom dana 21.8.2005. godine. Tokom postupka je navodio da je pretrpio i nematerijalnu štetu uzrokovanu gubitkom naprijed spomenutih spisa i zbog nedonošenja odluke po njegovoj reviziji, označavajući je nenadoknadivom i neprocjenjivom, ali postavljenim tužbenim zahtjevom naknadu ovog vida štete nije tražio u bilo kojem, određenom, iznosu.

I pod uslovom da je tužitelj dokazao da je pretrpio običnu štetu, te štetu u vidu izmakle koristi u traženim iznosima, sama ta činjenica ne bi bila dovoljna da se obaveže tužena da mu istu naknadi.

Naime, svaka šteta ne mora uvijek biti izvor obligacije na osnovu koje za jedno lice nastaje obaveza, a za drugo pravo potraživanja naknade štete. Da bi postojala odgovornost i obaveza na naknadu štete, potrebno je ne samo da je neko lice pretrpi, već i da se ostvare ostale zakonske pretpostavke (postojanje subjektivne ili objektivne odgovornosti za štetu, štetna radnja, protivpravnost štetne radnje, uzročna veza između te radnje i nastale štete ...).

Proizlazi iz rečenog da, prije svega, kod odlučivanja o naknadi štete, treba utvrditi da je štetetu, za koju se traži naknada, uzrokovalo lice od kojeg se traži naknada, to jeste, da postoji uzročna veza između greške u radu organa i radnika tužene odnosno označenih sudova i prouzrokovane štete. Kod nas se ovaj uslov odgovornosti ocjenjuje po pravilima adekvatne uzročnosti. Uzrokom štete može se smatrati samo onaj uzrok koji je po svojoj prirodi i po redovnom toku stvari tipičan za štetu čija se naknada traži.

U konkretnom slučaju, iz utvrđenog činjeničnog stanja, ne proizlazi zaključak da je tužena odgovorna za štetu koju traži tužitelj i daje ta šteta mogla biti prouzrokovana gubitkom naprijed označenih spisa predmeta, odnosno neodlučivanjem o reviziji tužitelja protiv presude Višeg suda u Banjoj Luci Gž-

2921/89 od 02.3.1990. godine. Drugačije rečeno, nije dokazano da je nepravilni rad organa tužene u uzročnoj vezi sa štetom za koju tužitelj traži naknadu.

Nepravilan ili pogrešan rad označenih sudova, nije tipičan, niti je uopšte u uzročnoj vezi sa štetom čiju naknadu tužitelj traži u ovom postupku, a koja se, prema njegovim navodima, ogleda u novčanoj vrijednosti porodične kuće za koju ni sam tužitelj ne tvrdi da je u postupku podjele zajednički stečene imovine trebala pripasti njemu u isključivo vlasništvo i u izgubljenosti zbog nekorištenja te vrijednosti. Po samoj logici stvari, ponašanje i rad organa Republike Srpske (gubljenje spisa i neodlučivanje po izjavljenoj reviziji, pa ni dugotrajno vođenje postupka), koliko god bilo nepravilno i nezakonito, nije moglo prouzrokovati materijalnu štetu tužitelju čiju isplatu zahtjeva u ovoj parnici u ukupnom iznosu od 600.000,00 KM.

Nematerijalnu štetu, kako je naprijed navedeno, tužitelj nije tražio, odnosno nije naveo u čemu se ona sastoji u kojim vidovima je trpi i koji iznos na ime satisfakcije traži. Nematerijalna šteta koja se manifestuje u povredi ličnih dobara čovjeka (čast, ugled, sloboda, tjelesni integritet) za koju se, u smislu odredbe člana 200. ZOO, može dosuditi pravična novčana naknada u pravilu se ispoljava u poremećaju psihičke ravnoteže ličnosti, poremećajima normalnog duševnog stanja, trpljenjem fizičkih i duševnih bolova i straha. Da bi se moglo govoriti o osnovanosti zahtjeva za naknadu nematerijalne štete u novčanom iznosu, moralo bi se utvrditi da se radi o psihičkim bolovima većeg intenziteta koji se, u pravilu, zbog okolnosti slučaja ne mogu otkloniti, odnosno mogu prestati tek protekom vremena. Tužitelj takvu vrstu štete nije čak ni opisao pa sada u reviziji neosnovano navodi da mu je ista trebala biti dosuđena. Bez obzira na to, može se prihvatiti da je tužitelj zbog gubljenja spisa i dugotrajnog vođenja postupka doživio neugodne osjećaje, ali se ne može govoriti o tome, niti tužitelj to tvrdi ili dokazuje, daje zbog svega toga trpio psihičku bol većeg intenziteta koja bi opravdavala naknadu nematerijalne štete.

S obzirom na naprijed izloženo, bez uticaja su na odluku u ovom sporu navodi revizije kojima se obrazlažu nepravilnosti u radu označenih sudova, za koje odgovara tužena. Iz istog razloga navodi revizije, kojima se objašnjava pravo tužitelja na suvlasnički udio u porodičnoj kući, nisu od uticaja na rješenje ove pravne stvari. Ovi navodi, eventualno, mogu biti od značaja pri odlučivanju o reviziji tužitelja izjavljenoj protiv presude Višeg (sada Okružnog) suda u Banjoj Luci GŽ-2921/89 od 02.3.1990. godine, nakon rekonstrukcije spisa.

Kako u konkretnom slučaju ne postoji uzročna veza između rada radnika organa tužene, koji je rezultirao gubljenjem naprijed označenog predmeta i štete koju u ovom postupku traži tužitelj u vidu obične štete koju postavlja u visini vrijednosti porodične kuće i izmakle koristi zbog nekorištenja te vrijednosti, a tokom postupka nije dokazao, pa ni naveo, koji vid nematerijalne štete trpi uslijed ovakvog rada organa tužene, ne postoji ni jedan od opštih uslova za građansku deliktanu odgovornost tužene, slijedom čega nižestepeni sudovi nisu pogriješili kada su odbili zahtjev tužitelja. Zato je revizija tužitelja odbijena, kao neosnovana, temeljem odredbe člana 248. Zakona o parničnom postupku ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 58/03, 85/03, 74/05 i 63/07).

Predsjednik vijeća
Darko Osmić